

12. WarCrimes.gov.ua. Annual Report on Documentation of War Crimes in Ukraine. Kyiv : Office of the Prosecutor General of Ukraine, 2024. 42 p. URL: <https://warcrimes.gov.ua>

13. Kuzmenko O. V. Military Justice: History, Modernity, Prospects : monograph. Kharkiv : Pravo, 2023. 275 p.

14. Судово-експертна діяльність у воєнних умовах : метод. орієнтири. Київ : Київський науково-дослідний інститут судових експертиз (КНДІСЕ), 2023. 51 с. URL : <https://kndise.gov.ua>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-27>

PROTECTION OF CRITICAL INFRASTRUCTURE FACILITIES IN SOUTHERN UKRAINE AS AN IMPORTANT ELEMENT OF ENSURING MARITIME SECURITY IN WAR CONDITIONS

ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Konev Oleksandr Yuriyovych

*Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Professional and Special Disciplines
of the Institute of Law and Security
Odessa State University
of Internal Affairs
Odessa, Ukraine*

Конєв Олександр Юрійович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри професійних
та спеціальних дисциплін
Інституту права та безпеки
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Актуальність проблеми. Морська безпека України у відповідності до визначення цієї категорії в Стратегії морської безпеки України [1] – «захищеність національних інтересів України на морі від наявних та потенційних загроз, а також забезпечення сталого розвитку України як морської та річкової держави. Державна політика у сфері морської безпеки спрямована на захист людини і громадянина, суспільства та держави».

Сфера національних інтересів України на морі поширюється на Чорне та Азовське моря і Керченську протоку, морське узбережжя в межах міжнародно визнаних кордонів України, річки, які впадають в Азово-Чорноморський басейн, Середземне та Балтійське моря. До сфери національних інтересів належать морський простір

евроатлантичного регіону, а також інші райони Світового океану, на які поширюються економічні та інші інтереси України. Реалізація Стратегії морської безпеки України ґрунтується на таких засадах, як: 1) оборони та безпеки; 2) стійкості; 3) розвитку; 4) взаємодії [1].

Складовою частиною морської безпеки є охорона об'єктів критичної інфраструктури (*дали* – ОКІ) на півдні України, під котрими у відповідності до Закону України «Про критичну інфраструктуру» розуміються окремі визначені об'єкти, системи, їх частини та їх сукупність, які є важливими для економіки, національної безпеки та оборони, порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам [2].

Світові тенденції до посилення загроз природного та техногенного характеру, підвищення рівня терористичних загроз, збільшення кількості та підвищення складності кібератак, а також пошкодження ОКІ у східних та південних регіонах України внаслідок збройної агресії Російської Федерації зумовили актуалізацію питання захисту систем, об'єктів і ресурсів, які є критично важливими для функціонування суспільства, соціально-економічного розвитку держави та забезпечення національної безпеки [3; 4; 5].

У свою чергу створення системи захисту ОКІ, які є стратегічно важливими для економіки і безпеки держави, населення та порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам України) є одним із пріоритетів у реформуванні сектору оборони і безпеки України.

Охорона ОКІ передбачає здійснення комплексу режимних, інженерних, інженерно-технічних та інших заходів (крім заходів із захисту інформації та кіберзахисту об'єктів критичної інформаційної інфраструктури), які організуються і проводяться суб'єктами національної системи захисту критичної інфраструктури з метою запобігання та/або недопущення чи припинення протиправних дій (актів несанкціонованого втручання) на ОКІ.

Законодавством встановлено такі категорії критичності об'єктів критичної інфраструктури: I категорія критичності – особливо важливі об'єкти, які мають загальнодержавне значення, значний вплив на інші об'єкти критичної інфраструктури та порушення функціонування яких призведе до виникнення кризової ситуації державного значення; II категорія критичності – життєво важливі об'єкти, порушення функціонування яких призведе до виникнення кризової ситуації регіонального значення; III категорія критичності – важливі об'єкти, порушення функціонування яких призведе до виникнення кризової ситуації місцевого значення; IV категорія критичності – необхідні об'єкти,

порушення функціонування яких призведе до виникнення кризової ситуації локального значення [2].

Складність вирішення проблеми забезпечення безпеки на ОКІ обумовлюється в першу чергу їх секторальним характером (налічують 24 визначених напрями) та відповідальністю багатьох міністерств (відомств) [6]. З врахуванням умов запровадженого правового режиму воєнного стану, а також прикордонного та рекреаційного значення територій півдня України, на наш погляд, доцільно віднести до пріоритетних наступні сектори ОКІ: 1) паливно-енергетичний сектор (секторальний орган у сфері захисту ОКІ – Міненерго); 2) системи життєзабезпечення (Мінрозвитку); 3) сектор громадської безпеки (МВС); 4) цивільний захист населення і територій (МВС); 5) охорона навколишнього природного середовища (Міндовкілля); 6) сектор оборони (Міноборони); 7) державна влада (секретаріат Кабінету Міністрів України) [6].

Вирішення піднятої нами проблеми щодо захисту ОКІ на півдні України як складової частини морської безпеки передбачає досягнення наступних першочергових результатів, які сприятимуть: 1) створенню державної системи захисту критичної інфраструктури, здатної запобігати належний рівень захисту такої інфраструктури від усіх видів загроз; 2) виробленню механізмів ефективного реагування у разі виникнення кризових ситуацій та ліквідації їх наслідків, а також швидкому відновленню функціонування об'єктів критичної інфраструктури; 3) налагодженню ефективної взаємодії між усіма суб'єктами державної системи захисту критичної інфраструктури за активної підтримки суспільства, місцевих громад, засобів масової інформації та недержавних дослідних інституцій, що вивчають проблеми безпеки та оборони; 4) гармонізації законодавства України у сфері захисту критичної інфраструктури із законодавством ЄС; 5) міжнародному співробітництву у сфері захисту критичної інфраструктури та інтеграції України до міжнародних систем захисту критичної інфраструктури [3].

Висновки. Отже, провівши аналіз чинного законодавства в сфері забезпечення морської безпеки, можемо зробити деякі узагальнення.

1. З урахуванням потреб національної (морської) безпеки і необхідності запровадження системного підходу до розв'язання проблеми на загальнодержавному рівні створення системи захисту ОКІ є одним із пріоритетів у подальшому реформуванні сектору оборони і безпеки України.

2. Беручи до уваги географічне положення України як морської держави на першочергову увагу заслуговують питання забезпечення громадського порядку та оборони територіальної цілісності південного регіону в умовах запровадженого правового режиму воєнного стану.

3. Складовою частиною морської безпеки є, безумовно, територіальні ОКІ, котрі мають важливе значення для забезпечення життєдіяльності суспільства.

Література:

1. Про Стратегію морської безпеки України : Рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 17 липня 2024 року; введена в дію Указом Президента України від 17 липня 2024 року № 468/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0010525-24#Text> (дата звернення: 11.11.2025).

2. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16 листопада 2021 року № 1882-IX (із змінами станом на 21.09.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#top> (дата звернення: 16.11.2025).

3. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1009-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.11.2025).

4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII (із змінами станом на 14.05.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18.11.2025).

5. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 (в редакції від 31.10.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 19.11.2025).

6. Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури : постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1109 (із змінами станом на 13.03.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1109-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.11.2025).